

Pedagogija. Prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja – Prvi kongres pedagoga Hrvatske, sv. 1 i 2, Zagreb, 2007.

U zagrebačkom hotelu *The Westin*, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, gospodina Stjepana Mesića, od 19. do 21. rujna 2007. održan je Prvi kongres pedagoga Hrvatske.

Prigodom svečanog otvaranja Kongresa nazočnima su se obratili gospodin Stjepan Mesić, predsjednik Republike Hrvatske, prof. dr. sc. Slobodan Uzelać, državni tajnik u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, prof. dr. sc. Ljiljana Pinter, prorektorica za studije i upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Miljenko Jurković, dekan Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gospodin Ivo Jelušić, zamjenik gradonačelnika Zagreba te gospodin Ante Žužul, predsjednik Uprave Školske knjige.

Više od 750 sudionika iz Hrvatske i inozemstva te 126 referenata svjedoče o aktualnosti održavanja skupa i odabira teme.

Skup se odvijao po tematskim izlaganjima nakon kojih su slijedile rasprave, paralelno u dvije skupine (A i B).

Uvodni referat (koji ujedno otvara i prvi svezak knjige), u kojem je izložio ključne trenutke i aspekte cjeloživotnog obrazovanja s naglaskom na konstituiranje društva znanja, održao je uvaženi prof. dr. sc. Vlatko Previšić (predsjednik Hrvatskoga pedagogijskog društva, organizatora Kongresa).

Kako je Kongres okupio impresivan broj sudionika, a posebice referenata, nemoguće je detaljno i posebno predstaviti svako izlaganje. No, radovi izloženi na Kongresu tiskani su i na taj način dostupni svima zainteresiranima i široj pedagoškoj i ostaloj javnosti. Objavljeni su u dva sveska knjige *Pedagogija : prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja*, u nakladi Hrvatskoga pedagogijskog društva na ukupno 1345 stranica. Unutar publikacija radovi su poredani abecednim redoslijedom prema prezimenu autora. Publikacije su uredili prof. dr. sc. Vlatko Previšić, prof. dr. sc. Nikša Nikola Šoljan te prof. dr. sc. Neven Hrvatić, istaknuti profesori Odsjeka za Pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Uz uvodni referat (V. Previšić), u prvom svesku, objavljeno je trideset i šest radova. Mogli bismo ih ugrubo podijeliti u više tematskih skupina. Pedagogijskom znanosti / pedagogijom pozabavilo se nekoliko autora. N. Babić razmatra konstruktivizam u kontekstu pedagogije, cjeloživotnog učenja, aktualnih obrazovnih politika i održivog razvoja te upozorava na nužnost njegova znanstvenog promišljanja i kritičkog propitivanja. L. Bognar problematizira pedagogiju u postmoderni. N. Hrvatić se bavi novim paradigmama interkulturalne pedagogije, a J. Milat u svom radu na osnovi kritičke analize epistemoloških karakteristika pedagogije upozorava na upitnost njezina znanstvenog digniteta. M. Silov promatra utjecaj triju političkih doktrina (konzervativizam, liberalizam, socijalizam) na pedagogijsku znanost i odgoj na primjeru trojice pedagoga.

N. N. Šoljan analizira nekoliko razvoja u obrazovanju, znakovitih za pojedine zemlje/regije/svijet u cjelini. Posebno analizira vrijednost obrazovanja, koncepcije društva znanja i cjeloživotnog obrazovanja, obrazovne politike i metapolitičke odluke, dominantne obrasce reformi obrazovanja... A. Vukasović razmatra smisao, svrhu i

ideal (teleološki problemi) te vrijednosti (aksiološki problemi) odgajanja i znanosti o odgoju. Novu stimulativnu i djelotvornu terapijsku metodu i pedagojsku disciplinu (terapija uz pomoć životinja) za djecu s invaliditetom te emocionalnim teškoćama i teže socijalno prilagodljivu djecu predstavlja Z. Zuckerman Itković. V. Mužić i K. Mužić razmatraju budućnost pedagojske znanosti u vremenu globalizacije postavljajući pitanje o potrebi i mogućnosti pedagogije da mijenja samu sebe.

Metodološkim pitanjima i pitanjima pedagoških istraživanja u svojim se radovima bave S. Jagić (problem kauzalnosti u pedagojskom istraživanju), M. Palekčić (tematizira suvremene izazove i perspektive teorijsko-metodoloških pitanja pedagogije) i A. Sekulić Majurec (upućuje na put “pomirenja” dviju paradigmi pedagoških istraživanja – znanstvene i humanističke – u njihovoj komplementarnosti te ujedinjenju u jedinstvenu paradigmu u kojoj će se rabiti primjereniji metodološki pristup).

Različite aspekte koncepta cjeloživotnog učenja, obrazovanja te društvo znanja problematiziraju A. Klapan (trendovi razvoja obrazovanja odraslih u Hrvatskoj kao važne karike u konceptu cjeloživotnog učenja), V. Spajić-Vrkaš (analiza europskih obrazovnih smjernica kojima se promiče ideja aktivnog i odgovornog europskog građanstva kao temelja europske društvene i gospodarske revitalizacije i napretka), J. Pivac (promišljanje škole s gledišta njezina znanstvenog utemeljenja te ukazivanje na cjelokupni sustav mrežne organizacije života današnje škole koja nastoji biti jedan od čimbenika cjeloživotnog učenja u društvu znanja). Radovi I. Batarelo (analiza pitanja potrebe uspostavljanja sustava za obrazovanje nastavnika vezanog uz temeljne kompetencije, načina na koji se nastavnike priprema za poučavanje koje kod učenika potiče razvoj te važnosti pravilnog pristupa razvoju ICT kompetencije), V. Jurića (redefiniranje odnosa između formalnog – školskog, neformalnog i informalnog obrazovanja), J. Krstović (pokušaj da se odgovori na pitanje kako pratiti proces integracije i globalizacije uz očuvanje tradicionalnih, nacionalnih i drugih posebnosti, osobito u odnosu prema razvijenoj ideji europskog profesionalizma učiteljske profesije), A. Miljak (učenje činjenjem i sudjelovanjem u zajednici profesionalnih odgajatelja), A. Peko (učiti kako poučavati) te S. Vrcelj (shvaćanje obrazovanja kao vođenja te kontekstualizacija učenja u svakodnevnim životnim i radnim postavkama) govore o znanju, učenju, poučavanju te obrazovanju.

Pitanja i načine poboljšanja kvalitete pedagoške prakse u svojim radovima razmatraju M. Ljubetić, A. Mrkonjić, E. Piršl i V. Uzelac. Pristupima analizi obrazovne politike bavi se V. Kovač, dok se V. Strugar osvrće na politike obrazovanja i utjecaj koji bi mogle imati na promjene odgojno-obrazovne djelatnosti.

M. Matijević govori o novoj obrazovnoj sredini nastaloj uslijed pojave novih medija u obrazovanju (Internet, osobna računala), a Z. Miliša analizira proturječnosti komunikacije te pedagojske implikacije utjecaja medija na kulturu, razvoj svijesti i ponašanje mladih. Rad V. Puževskog ukazuje na pedagošku tradiciju i pedagoško naslijeđe iz kojih valja crpiti ideje za promjene u organizaciji suvremene škole i obrazovanja. P. Rojko problematizira umjetnost u odgoju i obrazovanju, V. Rosić govori o mjestu učeničkih domova u sustavu odgoja i obrazovanja, a rad M. Špan donosi promišljanja života, kulture i, napose, obrazovanja u starosti. J. Ledić u svom radu

otvara argumentiranu raspravu o potrebi uključivanja civilnog zalaganja i društvene odgovornosti u misiju hrvatskih sveučilišta.

Drugi svezak donosi 89 radova. Također bismo ih mogli svrstati u više tematskih skupina. Učiteljem / nastavnikom, obrazovanjem učitelja, njihovom ulogom, profesionalnim razvojem te stručnim i pedagoškim obrazovanjem odgojitelja, učitelja, nastavnika i pedagoga u svojim su se radovima pozabavili M. Bartulović, B. Jevtić, R. Marinković, V. Mlinarević i Edita Borić, S. N. Močinić, E. Munjiza i M. Lukaš, B. Petljak-Jakunić, N. Prevendar, A. Prgomet, I. Radeka, K. Pletenac, Š. Pilić i R. Čaljkusić, D. Tischler, M. Đuranović te S. Todorić i Z. Brekalo.

O različitim aspektima slobodnog vremena te izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti govore I. Biljan, S. Citković, B. Ličina, S. Vidulin-Orbanić, J. Vrkić-Dimić, V. Rajić, D. Bertić i Ž. Šiljković te K. Lučić. Predškolskom pedagogijom i ranim odgojem pozabavili su se A. Silić, E. Slunjski, L.J. Šarić i N. Modrić te B. Petrović-Sočo.

Radovi V. Bedeković, R. Ferdebar, Z. Grđan te M. Vasilja i S. Kovačević problematiziraju interkulturalizam, interkulturalni i multikulturalni odgoj. Pedagošku važnost učenja materinskog jezika te njegovanje nacionalne kulture manjina, prikaz rada u romskom nomadskom kampu u Padovi, implementacijom Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji obrađuju J. Ivanović, A. Matošević i S. Rukavina.

O menadžmentu odnosno pedagoškom vođenju škole i njegovim razvojnim pravcima svojim su radovima progovorili M. Andevski, V. Gajger i S. Staničić. Različitim ulogama stručnog suradnika pedagoga (uvođenje pripravnika u rad, kreiranje kvalitete razvojno-pedagoške djelatnosti, ostvarivanje i zaštita prava na obrazovanje) i njegovim kompetencijama bavile su se J. Bizjak-Igrec, J. Oštarčević, S. Sever-Carnevali i A. Žnidarec.

R. Budimir, J. Šimek i M. Živanović problematiziraju nastavu u sklopu bolonjskog procesa na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a A. Lujanac razmatra pitanja internacionalizacije visokog obrazovanja u svijetu i daje uvid u internacionalizaciju visokog obrazovanja u RH. Obrazovanje odraslih predmetom je bavljenja A. Prgomet (planiranje obrazovnog programa) te B. Ujaković (promjene pojmova pismenosti i opismenjavanja te nužne promjene obrazovanja i opismenjavanja odraslih). Različitim aspektima i oblicima odgoja pozabavili su se P. Badurina, D. Anđić, R. Jindra i A. Škugor, K. Mrnjauš, V. Nuredini, R. Razum, N. Ninčević. Učenjem, nastavom i pedagogijom u svojim se radovima bave V. Buljubašić-Kuzmanović, M. Barbaroša-Šikić i M. Češi, S. Budić, Š. Batinić, M. Bevanda, H. Ivon te Z. Komar.

Lj. Mešić-Blažević i V. Šerepac govore o prevenciji i uopće o poremećajima u ponašanju, a o socijalnoj rehabilitaciji i inkluziji u lokalnoj zajednici O. Gajić, dok S. Opić svojim radom uvodi u pedagošku metodu aktivno-motivirajuće supstitucije poremećaja u ponašanju. Različita razvojna odstupanja te isključivanje srednjoškolaca iz obrazovanja predmetom su radova V. Praznik, P. Smontare i M. Karamatić-Brčić. Vanjsko vrednovanje i određeni dijelovi Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda teme su radova Ž. Pivca i D. Pivac, a korištenje novih medija i suvremenih metoda kao put ka uspješnijoj nastavi D. Crnčeca.

S. Zrilić govori o utjecaju učeničkog apsentiranja (svako izostajanje iz škole) na školski uspjeh. Odgojno-obrazovnom praksom (kvaliteta te evaluacija i samoevaluacija) pozabavile su se L. Vujičić te M. Šagud. Pojam obitelji i suvremeni smjerovi istraživanja obitelji u fokusu su rada R. Petani, a o suvremenoj obitelji između tradicionalnih i virtualnih odnosa progovorila je J. Zloković.

Na izazove i otvorena pitanja koja sobom nosi koncept organizacije koja uči upozorava R. Čepić. O odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo u nastavi prirode i društva progovara M. Diković, a S. Dobrota o glazbenom obrazovanju i kulturi mladih. Lj. Hajdin korištenje pedagoške dokumentacije u predškolskim ustanovama ističe kao dobar izvor za bolje komuniciranje s djecom, a K. Kuljašević problematizira odnos predškolskog pedagoga i informacijske tehnologije. G. Livazović i M. Sučević aktivno sudjelovanje u kreiranju i održavanju web stranica škole vide kao opciju kvalitetnije internetizacije obrazovanja. Ulogu razrednika, pedagoškog i organizacijskog (ruko)voditelja analiziraju P. Dimić i D. Dimić.

A. Pezo upućuje na potrebu aktivnijeg uključivanja pedagoga u sprječavanje povrede dječjih prava u odgojno-obrazovnim ustanovama. J. Milutinović bavi se odnosom globalizacije i obrazovanja, a D. Luketić ističe značenje stjecanja poduzetničkih kompetencija na razini obveznog obrazovanja. S predmetima koje učenici slobodno izabiru prema svojim afinitetima u švedskim osnovnim školama upoznaje R. Johansen, a M. Jurčić izvješćuje o kombinaciji socijalnih oblika nastave koji za funkciju imaju oslobađanje potencijala učenja i poučavanja. M. Kramar govori o didaktici i metodici kao teorijskoj osnovi cjeloživotnoga obrazovanja, A. Kolak predstavlja Dick i Carey model odgojno-obrazovnog dizajna te ga uspoređuje s modelima koji se rabe u kreiranju udžbenika u Hrvatskoj. Samovrednovanje škola ističe D. Kovačević i to kao dio procesa osiguravanja kvalitete u školama.

O stavovima studenata nastavničkih studija Sveučilišta u Mostaru prema cjeloživotnom obrazovanju doznajemo iz rada A. Lukende, a L. Pehar izvješćuje o evaluaciji prvih triju godina od uvođenja devetogodišnjeg obrazovanja u BiH.

Ovim kratkim prikazom pokušali smo ukazati na osviještenost pedagoga o aktualnim problemima i pitanjima s kojima se susreće pedagogijska znanost i pedagoška praksa. Veliki odaziv koji je Kongres imao, kako aktivnih sudionika, tako i profesionalaca koji su pratili rad Kongresa, svjedoči o nužnosti održavanja takvih susreta i potrebi prigode za razmjenu iskustava i stavova. Voluminoznost i pravodobnost izlaska knjiga s objavljenim radovima govori o maru izlagača, ali i organizatora te ukazuje na želju za publiciranjem, kako teoretičara tako i praktičara pedagoga. Knjige će, kao što je i Kongres, poslužiti za poticaj promišljanju svih aspekata pedagogije, posebice u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja, kao i svih drugih suvremenih trendova, ali i kao svojevrsni priručnik u bavljenju različitim pedagoškim temama povezanim s cjeloživotnim obrazovanjem i usvajanjem koncepta društva znanja i društava koja uče.

Branka Ujaković